

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Auditor fəaliyyəti haqqında

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında auditor fəaliyyətinin təşkilini, onun həyata keçirilməsinin hüquqi əsaslarını, auditorların hüquqlarını, vəzifələrini, məqsədlərini və məsuliyyətlərini müəyyən edən müstəqil maliyyə nəzarəti sisteminin tənzimlənməsini nəzərdə tutur.

I fəsil ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. Əsas anlayışlar

1.1 Bu Qanunda aşağıdakı əsas anlayışlardan istifadə olunur:

1.1.1. Audit – maliyyə hesabatlarının bütün aspektlərdə tətbiq olunan maliyyə hesabatları prinsiplərinə uyğun hazırlanıb- hazırlanmaması ilə bağlı rəy bildirilməsidir;

1.1.2. Auditor - bu Qanunla nəzərdə tutulan imtahanları müvəffəqiyyətlə vermiş, sərbəst auditor və ya auditor təşkilatının auditoru qismində fəaliyyət göstərmək hüququ əldə etmiş fiziki şəxs;

1.1.3. Sərbəst auditor - müəyyən olunmuş qaydada Auditorlar Palatasının üzvlüyünə qəbul edilmiş və respublika ərazisində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxs;

1.1.4. Auditor təşkilatı - müəyyən olunmuş qaydada dövlət qeydiyyatına alınmış, Auditorlar Palatasına üzv qəbul edilmiş hüquqi şəxs, filial və ya nümayəndəlik;

1.1.5. Beynəlxalq Audit Standartları – Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş audit Standartları;

1.1.6. Məcburi audit – Qanunvericiliyə görə illik maliyyə hesabatlarını dərc etdirməli olan audit subyektləri üçün, habelə qanunvericilik aktları ilə bilavasitə nəzərdə tutulmuş hallarda və ya səlahiyyətli dövlət orqanının müvafiq qərarına əsasən həyata keçirilən audit;

1.1.7. Könüllü audit – sifarişçinin təşəbbüsü ilə aparılan audit;

1.1.8. Audit subyektləri – mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən bütün hüquqi və fiziki şəxslər (fərdi sahibkarlar), habelə auditor xidmətlərindən istifadə edən dövlət orqanları;

1.1.8. Peşə Etikasına Məcəlləsi – Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsi;

1.1.10. Auditə cəlb olunan ekspert və mütəxəssis –xüsusi biliyə, təcrübəyə və səriştəyə malik olan fiziki şəxs;

1.1.11. Elektron sənəd - Elektron imza və elektron sənəd haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununda müəyyən edilən sənəd;

1.1.12. Sifarişçi – audit aparılması və əlaqəli xidmətlər göstərilməsi məqsədilə auditorla müqavilə bağlamış bütün fiziki və hüquqi şəxslər; habelə auditor xidmətindən istifadə edən dövlət orqanları;

1.1.13. Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları - Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş və təsdiqlənmiş maliyyə hesabatları və mühasibat uçotu Standartları;

1.1.14. Məxfilik – audit zamanı əldə olunan hüquqi və fiziki şəxslərin istehsal, texnoloji, idarəetmə, maliyyə və başqa fəaliyyəti ilə bağlı, qanunvericilikdə nəzərdə

tutulan hallar istisna olmaqla, sahibinin razılığı olmadan açıqlanması, onların qanuni maraqlarına ziyan vura bilən, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatlardır;

1.1.15. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) - mühasibat uçotu və audit sahəsində yüksək keyfiyyətli standartlar və təlimatlar işləyib hazırlayaraq, onların qəbul və tətbiq edilməsinə, peşəkar mühasib birliklərinin, mühasibat təşkilatlarının və özəl praktikanın möhkəmlənməsinə kömək göstərərək, bütün dünyada peşəkar mühasiblərin əhəmiyyətinə rəvac verərək və ictimaiyyətin adından çıxış edərək, ictimaiyyətin maraqları naminə fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatdır.

1.1.16. Rəsmi icazə - bu qanunla sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının Auditorlar Palatasının üzvlüyünə qəbul edilməsinə əsas verən hüquqi sənəddir.

Maddə 2. Auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericilik

2.1. Azərbaycan Respublikasının auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, "Auditorlar Palatası haqqında" Əsasnamədən, digər normativ hüquqi aktlardan və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdən və Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən qəbul olunmuş və təsdiqlənmiş Beynəlxalq Audit Standartlarından ibarətdir. Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə bu Qanundan fərqli qaydalar müəyyən edildikdə, beynəlxalq müqavilələrin normaları tətbiq edilir.

Maddə 3. Qanunun tətbiq sahəsi

3.1. Bu Qanun mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyəti ilə məşğul olan auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara, bütün hüquqi və fiziki şəxslərə (fərdi sahibkarlara), habelə auditor xidmətlərində istifadə edən dövlət orqanlarına (bundan sonra—audit subyektləri) şamil edilir.

Maddə 4. Auditor fəaliyyəti

4.1. Auditor fəaliyyəti - maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli səhvlərdən azad olunmasını təmin etmək məqsədi ilə audit subyektinin maliyyə hesabatlarının və digər məlumatlarının auditor tərəfindən müstəqil yoxlanılması, qiymətləndirilməsi və onun düzgünlüyü, əsaslılığı, habelə bu hesabatların Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına və ya Milli Mühasibat Uçotu Standartlarına və ya digər standart və qaydalara uyğunluğu barədə auditor hesabatının verilməsi və ya müvafiq hallarda auditor hesabatında rəy bildirilməsindən imtina edilməsi üzrə görülən fəaliyyət sahəsidir.

4.2. Audit məcburi və ya könüllü (audit subyektinin öz təşəbbüsü ilə) ola bilər. Qanuna əsasən illik maliyyə hesabatlarını dərc etdirməli olan audit subyektləri üçün, habelə qanunvericilik aktları ilə bilavasitə nəzərdə tutulmuş hallarda və ya səlahiyyətli dövlət orqanının müvafiq qərarına əsasən həyata keçirilən audit yoxlaması məcburi, digər hallarda isə könüllüdür.

4.3. Auditor fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının auditor fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi, Beynəlxalq Audit Standartları və Peşə Etikasına Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş prinsiplərə və Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası tərəfindən qəbul edilmiş qərarlara əsasən həyata keçirilir.

4.4. Auditor fəaliyyəti yalnız sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları tərəfindən aparıla bilər.

Maddə 5. Məcburi auditin subyektləri

5.1. Azərbaycan Respublikasında məcburi auditin subyektləri aşağıdakılardır;

5.1.1. İctimai əhəmiyyətli qurumlar;

5.1.2. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş və icmal) hesabatlar təqdim edən hüquqi şəxslər;

5.1.3. Təbii inhisar subyektləri;

5.1.4. Maliyyə-sənaye qrupları;

5.1.5. Səhmdar cəmiyyətləri;

5.1.6. Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər;

5.1.7. Bələdiyyələr;

5.1.8. Fondlar;

5.1.9. Siyasi partiyalar.

5.2. Məcburi auditdən yayınma qanunla müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur. Məsuliyyətə cəlb edilmə audit subyektini məcburi auditdən azad etmir.

Maddə 6. Əlaqəli xidmətlər

6.1. Auditorlar əlaqəli xidmətlər ilə məşğul ola bilərlər.

6.2. Müqavilə əsasında maliyyə təsərrüfat sahəsində yoxlama, ekspertiza, təhlil aparmaq, məsləhət, əmlakın qiymətləndirilməsi və audit, kənar idarəçilik funksiyalarının icrası, ekoloji audit, İT və digər auditlər, vergi və hüquq xidmətləri, mühasibat uçotunun bərpası, aparılması və qurulması, daxili audit xidmətinin təşkili, həyata keçirilməsi və qiymətləndirilməsi və sərbəst auditorun peşə fəaliyyətinə (auditor təşkilatının nizamnamə məqsədlərinə) uyğun olaraq, maliyyə-təsərrüfat sahəsində qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər xidmətləri göstərmək əlaqəli xidmətlər hesab edilir.

6.3. Mühasibat uçotunun bərpası, aparılması və qurulması, daxili audit xidmətinin həyata keçirilməsi, tədris, maliyyə hesabatları məqsədləri ilə əmlakın qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli xidmətlərdən birini göstərmiş auditor həmin təsərrüfat subyektində bu əlaqədar xidmətlərin əhatə etdiyi dövrün maliyyə hesabatlarının auditini apara bilməz.

Maddə 7. Auditor

Auditor - bu Qanunla nəzərdə tutulan imtahanları müvəffəqiyyətlə vermiş, sərbəst auditor və ya auditor təşkilatının auditoru qismində fəaliyyət göstərmək hüququ əldə etmiş fiziki şəxsdir.

Maddə 8. Sərbəst auditor

8.1. Sərbəst auditor Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatası (bundan sonra «Auditorlar Palatası» adlandırılacaqdır) tərəfindən verilmiş rəsmi icazə əsasında Auditorlar Palatanın üzvlüyünə qəbul edilmiş və respublika ərazisində auditor fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxsdir.

8.2. Sərbəst auditor rəsmi icazə dayandırılana və ya ləğv edilənədək Palatanın üzvü hesab olunur.

Maddə 9. Auditor təşkilatı

9.1. Auditor təşkilatı müvafiq qaydada dövlət qeydiyyatına alınmış, ştatında ən azı 2 auditor fəaliyyətini həyata keçirmək hüququnu əldə etmiş fiziki şəxs olan, açıq səhmdar cəmiyyəti istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə kommersiya hüquqi şəxsləri üçün müəyyən edilən digər təşkilati-hüquqi formada yaradılan, Auditorlar Palatasına rəsmi icazə əsasında üzv qəbul edilmiş, auditor xidməti göstərmək hüququnu əldə etmiş və və nizamnaməsinə görə müstəsna fəaliyyət sahəsi, bu Qanunla müəyyən olunmuş əlaqəli xidmətlər daxil olmaqla, auditor fəaliyyəti olan hüquqi şəxsdir, filial və ya nümayəndəlikdir.

9.2. Auditin aparılması ilə əlaqədar qərarlar auditor tərəfindən qəbul edilməlidir.

9.3. Dövlət orqanları və yerli özünüidarəetmə orqanları auditor təşkilatlarının təsisçiləri (iştirakçıları) kimi çıxış edə bilməzlər.

9.4. Auditor təşkilatı olmayan hüquqi şəxslərin adında “audit” və “auditor” sözlərinin işlədilməsi qadağandır.

9.5. Auditor təşkilatı rəsmi icazə dayandırılana və ya ləğv edilənədək Palatanın üzvü hesab olunur.

9.6. Auditor təşkilatının auditoruna bu qanunun 16-cı maddəsinin müddəası tətbiq edilir.

Maddə 10 . Auditor adı almağın şərtləri

10.1. Azərbaycan Respublikasında auditor adı almaq üçün aşağıdakılar tələb olunur:

10.1.1. məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə maliyyə-təsərrüfat sahəsində müəyyən vəzifələr tutma və ya müəyyən fəaliyyət ilə məşğul olma hüququndan məhrum edilməmək və ya qanunla müəyyən edilmiş qaydada fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli hesab olunmuş, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada alınan tibbi rəyə əsasən əqli qüsurlarına görə auditor fəaliyyətini həyata keçirməyə qadir olmayan, məhkumluğu ödənilməmiş və ya götürülməmiş, barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi haqqında qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarının olmaması;

10.1.2. ali iqtisadi və ya hüquqi təhsilə və müvafiq ixtisas üzrə azı 3 il iş stajına malik olmaq və ya digər ixtisaslar üzrə ali təhsilə və son 10 ildə azı 8 il audit və əlaqəli xidmətlərdə iş stajına malik olmaq;

10.1.3. auditor adını almaq üçün bu Qanunla nəzərdə tutulan imtahanları müvəffəqiyyətlə vermək.

Maddə 11. Auditor adını almaq üçün imtahanların təşkili

11.1. Auditor adı almaq üçün imtahanlar Auditorlar Palatasının təyin etdiyi imtahan komissiyası tərəfindən qəbul edilir.

11.2. İmtahanlar Auditorlar Palatasının Əsasnaməsində nəzərdə tutulan qaydaya uyğun olaraq təşkil edilir.

11.3. İmtahanlar aşağıdakı sahələri əhatə etməlidir: mühasibat uçotu, audit, maliyyə və mülki qanunvericilik.

Maddə 12. Auditorun hesabatı

12.1. Auditorun hesabatı audit subyektinin maliyyə vəziyyəti, maliyyə hesabatlarının doğruluğu, mühasibat uçotunun ümumi vəziyyəti barədə auditorun rəyi ifadə olunan və auditin sifarişçisinə ünvanlanan və bütün hüquqi və fiziki şəxslər, dövlət hakimiyyəti və idarəetmə orqanları, habelə məhkəmə orqanları üçün hüquqi əhəmiyyəti olan rəsmi sənəddir.

12.2. Auditor hesabatı Beynəlxalq Audit Standartlarına müvafiq olaraq tərtib edilir.

12.3. Auditorun hesabatı audit subyektlərinin maliyyə hesabatları ilə birlikdə bir nüsxəsi auditora qalmaqla, digər nüsxəsi sifarişçiyə təqdim edilir.

II fəsil AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA AUDİTOR FƏALİYYƏTİNİN TƏNZİMLƏNMƏSİ

Maddə 13. Auditor fəaliyyətinin tənzimlənməsi

13.1. Öz səlahiyyətləri daxilində auditor fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin təşkil edilməsi, auditor fəaliyyətinin inkişafına və təkmilləşdirilməsinə yönəlmiş təlimatların, normativ aktların layihələrini, tədbirlər sistemini hazırlamaq, dövlətin, audit subyektlərinin və auditorların mənafeələrinin müdafiə edilməsi, aparılmış auditlərin

keyfiyyətinə nəzarət, auditor xidməti bazarında haqsız rəqabətə və korrupsiyaya qarşı mübarizənin təşkili, auditor kadrlarının hazırlanması və yenidən hazırlanması, auditorların qeydiyyatının və reyestrinin aparılması, peşənin nüfuzunun yüksəldilməsi, bu Qanundan, digər normativ hüquqi aktlardan irəli gələn tələblərə auditorlar tərəfindən riayət olunmasına nəzarət edilməsi və auditor fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi sahəsində digər tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası fəaliyyət göstərir.

13.2. Auditorlar Palatasının fəaliyyəti onun Əsasnaməsi ilə tənzimlənir. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinə müvafiq olaraq Auditorlar Palatasının Əsasnaməsi təsdiq edilir və onun rəhbəri təyin edilir.

13.3. Auditorlar Palatası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq olunan Əsasnamə əsasında fəaliyyət göstərir.

13.4. Auditorlar Palatasının fəaliyyətinə ictimai nəzarət onun Əsasnaməsinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

Maddə 14. Auditorların və auditor təşkilatlarının dövlət qeydiyyatı

14.1. Auditor öz fəaliyyətini sərbəst, yaxud auditor təşkilatlarının auditoru kimi həyata keçirə bilər.

14.2. Auditor hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün müəyyən edilmiş qaydada uçota alınır.

14.3. Auditor, Auditorlar Palatasına sərbəst auditor qismində üzv qəbul edildiyi andan auditor xidməti ilə məşğul olmaq hüququna malikdir.

14.4. Öz ölkəsində auditor xidməti ilə məşğul olmaq hüququ olan xarici ölkə vətəndaşı Auditorlar Palatasının rəsmi icazəsi ilə həmin hüquqdan Azərbaycan Respublikası ərazisində istifadə edə bilər.

14.5. Auditor təşkilatları Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu ilə müəyyənləşdirilmiş qaydada müvafiq icra hakimiyyəti orqanında dövlət qeydiyyatına alınır.

14.6. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət qeydiyyatından keçmiş auditor təşkilatı Auditorlar Palatasına üzv qəbul edildiyi andan auditor xidmətini həyata keçirmək hüququna malik olur.

14.7. Öz ölkəsində auditor xidməti ilə məşğul olmaq hüququ olan, xarici hüquqi şəxsin filial və nümayəndəlikləri, habelə fiziki şəxsləri Azərbaycan Respublikasının ərazisində auditor fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada Auditorlar Palatasında akkreditasiyadan keçməlidirlər.

14.8. Auditorlar və auditor təşkilatları öz fəaliyyətləri ilə bağlı məlumatlarda hər hansı dəyişiklik baş verərsə, bu barədə 10 gün ərzində Auditorlar Palatasını məlumatlandırmağa borcludurlar.

III fəsil

SƏRBƏST AUDİTORLARIN VƏ AUDİTOR TƏŞKİLATLARININ HÜQUQLARI, VƏZİFƏLƏRİ VƏ MƏSULİYYƏTİ

Maddə 15. Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının hüquqları

15.1. Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları aşağıdakı hüquqlara malikdirlər:

15.1.1. Qanunvericiliyə və sifarişçi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq auditin forma və metodlarını Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq sərbəst müəyyənləşdirmək;

15.1.2. Auditin aparılması üçün sifarişçinin və onun törəmə təsərrüfat cəmiyyətlərinin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinə dair bütün sənədlərlə (o cümlədən digər şəxslərdə saxlanılan) tanış olmaq və yoxlama üçün onları almaq, sifarişçinin pul

məbləğlərinin, qiymətli kağızların, digər maddi sərvətlərin mövcudluğunu yoxlamaq və audit üçün lazım olan başqa məlumatları almaq və ya audit prosedurlarını keçirmək;

15.1.3. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarını tərtib edən sifarişçinin daxil olduğu qrupun cari və əvvəlki illərin auditinin nəticələrinə dair materiallarla tanış olmaq və ya onları sifarişçidən və qrupun üzvlərindən tələb etmək;

15.1.4. Auditin keçirilməsinə yardım etmək üçün sifarişçi audit subyektinin razılığı ilə müqavilə əsasında başqa auditor, ekspert və mütəxəssis cəlb etmək;

15.1.5. Auditor yoxlamasından keçənlərin vəzifəli şəxslərindən və digər işçilərindən yazılı izahat almaq;

15.1.6. Yoxlanılan audit subyekti tərəfindən audit üçün lazım olan sənədlərin və məlumatların təqdim edilmədiyi, həmçinin prosedurların keçirilməsi mümkün olmadığı hallarda audit yoxlamasını keçirməkdən imtina etmək;

15.1.7. Auditlə bağlı üçüncü tərəfdən məlumatlar, sənədlər tələb etmək.

Maddə 16. Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının vəzifələri

16.1. Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

16.1.1. auditin aparılmasında Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə riayət etmək;

16.1.2. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən müəyyən edilmiş etik tələblərə riayət etmək;

16.1.3. auditin aparılmasını Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq təmin etmək;

16.1.4. auditor yoxlamalarını və əlaqəli auditor xidmətlərini keyfiyyətli həyata keçirmək;

16.1.5. bu Qanunun 21.1-ci maddəsində göstərilmiş hallara görə auditin aparılmasında iştirakının qeyri-mümkünlüyü barədə dərhal sifarişçiyə (səlahiyyətli dövlət orqanına) xəbər vermək;

16.1.6. auditin aparılması zamanı aşkar edilmiş bütün əhəmiyyətli səhvlər, mühasibat uçotunun aparılması və hesabatların tərtibi ilə bağlı nöqsanlar haqqında sifarişçinin rəhbərliyinə məlumat vermək;

16.1.7. səlahiyyətli dövlət orqanlarının qərarına (müraciətinə) əsasən aparılmış audit zamanı aşkar edilmiş səhvlər, nöqsan və çatışmazlıqlar haqqında həmin dövlət orqanlarına məlumat vermək;

16.1.8. audit zamanı əldə edilən məlumatı, o cümlədən kommersiya sirrini təşkil edən məlumatı (qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla) məxfi saxlamaq;

16.1.9. auditin gedişində alınmış və ya tərtib edilmiş sənədlərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddətdə qorunub saxlanmasını təmin etmək;

16.1.10. audit subyektinin tələbi ilə ona auditin aparılmasına dair qanunvericiliyin tələbləri, tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə auditorun hesabatında olan irad və nəticələr üçün əsas olan normativ hüquqi aktlar barəsində ətraflı məlumatlar vermək;

16.1.11. aparılan auditin nəticəsinə dair auditor hesabatını sifarişçiyə təqdim etmək;

16.1.12. Auditorlar Palatasının və digər səlahiyyətli orqanların audit ilə bağlı müəyyən etdiyi qaydalara riayət etmək;

16.1.13. Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən müəyyən edilmiş qayadada davamlı peşə təlimləri vasitəsilə öz peşə göstəricilərinin səviyyəsini yüksəltmək;

16.1.14. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında”

Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə riayət etmək, bu sahədə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş digər tədbirləri həyata keçirmək;

16.1.15. Palata Şurası tərəfindən üzvlər üçün müəyyən edilən və onların xərclərinə aid olunan üzvlük haqqını ödəmək.

Madde 17. Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatlarının məsuliyyəti

17.1. Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları öz vəzifələrini lazımi qaydada yerinə yetirmədikdə, Azərbaycan Respublikası Qanuna və sifarişçi ilə bağlanmış müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

17.2. Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları öz peşə məsuliyyətlərini mövcud qanunvericiliyə uyğun olaraq icbari sığortalanmalıdır.

17.3. Sərbəst auditorlar və auditor təşkilatları qanunla tələb olunan hallarda məlumatların üçüncü şəxslərə açıqlanmasına görə məsuliyyət daşıyırlar.

17.4. Auditor audit subyektiləndə maliyyə hesabatlarının tərtib olunmasına və daxili nəzarət sisteminin yaradılmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Madde 18. Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının fəaliyyətilinin dayandırılması və fəaliyyətilinə xitam verilməsi

18.1. Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının fəaliyyətili aşağıdakı hallarda Auditorlar Palatasının qərarı ilə dayandırılır:

18.1.1. Sərbəst auditor (auditor təşkilatı) tərəfindən müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

18.1.2. Sərbəst auditor (auditor təşkilatı) tərəfindən audit fəaliyyətilini həyata keçirərkən normativ hüquqi aktlara davamlı olaraq əməl edilmədikdə;

18.1.3. Qanunla müəyyən edilmiş qaydada müvafiq dövlət orqanı və ya məhkəmə tərəfindən onun fəaliyyətili dayandırıldıqda;

18.1.4. Müflisləşməsi faktı Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edildikdə;

18.1.5. Auditorlar Palatası tərəfindən aşkar edilmiş nöqsan və çatışmazlıqlar müəyyən edilmiş müddətdə Sərbəst auditor (auditor təşkilatı) tərəfindən aradan qaldırılmadıqda;

18.1.6. Auditor fəaliyyətilinin Auditorlar Palatası tərəfindən keçirilən yoxlamasından yayındıqda, yoxlayıcılara lazım olan sənədlər və ya məlumatlar təqdim edilmədikdə;

18.1.7. Beynəlxalq audit standartlarına uyğun olmayan auditor hesabatı tərtib edildikdə;

18.1.8. Üzvlük haqqını Auditorlar Palatası tərəfindən müəyyən olunmuş məbləğdə və müddətdə ödəmədikdə.

18.2. Auditor fəaliyyətilinin bərpası, fəaliyyətilinin dayandırılmasına səbəb olan hallar aradan qaldırıldıqdan sonra fəaliyyətili dayandırılanın müraciətilinə əsasən 5 iş günü müddətilində təmin edilir.

18.3. Sərbəst auditor və ya auditor təşkilatının fəaliyyətilinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

18.3.1. Sərbəst auditor və ya auditor təşkilatı öz fəaliyyətilinə xitam verilməsinə dair müvafiq ərizə təqdim edildikdə;

18.3.2. Sərbəst auditor bərsində məhkəmənin qərarı ilə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətilə məşğul olma hüququndan məhrum etmə qadağası və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

18.3.3. Fəaliyyət qabiliyyətilsizliyi və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətilliliyi məhkəmə tərəfindən müəyyən edildikdə;

18.3.4. Sərbəst auditor və ya auditor təşkilatının auditoru vəfat etdikdə, məhkəmə tərəfindən ölmüş elan edildikdə və ya itkin düşmüş hesab edildikdə;

18.3.5. Auditor fəaliyyəti göstərmək hüquqi əldə etdikdən sonra onun alınması üçün sərbəst auditor və auditor təşkilatının auditoru tərəfindən doğru olmayan məlumatların təqdim edilməsi faktı aşkar olunduqda;

18.3.6. Auditorlar Palatasının xəbərdarlığına baxmayaraq audit sahəsində qanunvericiliyinin tələblərinə təkrarən əməl edilmədikdə;

18.3.7. Təqvim ili ərzində üç dəfə Beynəlxalq Audit Standartlarının tələblərinə uyğun olmayan audit apardıqda, habelə maliyyə hesabatlarına dair düzgün rəy verilmədikdə;

18.3.8. Auditorun fəaliyyətinin dayandırılmasına əsas verən hallar müəyyən olunmuş müddətədən aradan qaldırılmadıqda;

18.3.9. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olaraq, audit zamanı əldə edilmiş məlumatlar Sərbəst auditor və auditor təşkilatı və ya onların müvafiq qaydada cəlb etdiyi başqa auditor fəaliyyəti göstərən şəxs və ya ekspert və ya mütəxəssis tərəfindən audit subyektinin rəhbərinin (mülkiyyətçisinin) razılığı olmadan üçüncü şəxslərə verildikdə;

18.3.10. Bu Qanunun 21.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan auditin aparılmasını istisna edən hallar sərbəst auditor (auditor təşkilatı) tərəfindən gizlədildikdə;

18.3.11. Auditorlar Palatasının üzvləri üçün müəyyən edilmiş illik üzvlük haqqı ardıcıl olaraq 2 il ərzində tam ödənilmədikdə;

18.3.12. Auditor təşkilatı ləğv edildikdə.

18.4. Auditor fəaliyyətinin dayandırılması, bərpası və onun ləğv edilməsi Auditorlar Palatasının qərarı ilə həyata keçirilir.

IV fəsil

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA AUDİTOR FƏALİYYƏTİNİN TƏŞKİLİNİN ÜMUMİ QAYDASI

Maddə 19. Audit subyektlərində aparılan auditin təşkili

19.1. Auditor fəaliyyəti bir tərəfdən sərbəst auditor və ya auditor təşkilatı, digər tərəfdən isə sifarişçi arasında bağlanmış və yoxlamanın məzmununu, aparılması müddətlərini, əlaqəli xidmətləri, ödəniş məbləğini və qaydasını, eləcə də tərəflərin məsuliyyətini nəzərdə tutan, forması və məzmunu Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə uyğun olaraq müqavilə əsasında həyata keçirilir.

19.2. Sifarişçi audit aparan şəxsin öz peşə vəzifələrini tam və keyfiyyətlə yerinə yetirməsinə bütün lazımi şəraiti yaratmalıdır.

19.3. Audit aparan şəxs öz müştərisindən, eləcə də bu işdə marağı olan hər hansı üçüncü şəxsdən asılı olmamalıdır.

19.4. Auditor təşkilatının təsisçiləri, səhmdarları, payçıları (iştirakçıları) və idarəetmə orqanlarının üzvləri auditorun işinə müdaxilə edə bilməzlər.

19.5. audit aparan şəxs–tərəfindən müqavilə şərtlərinin yerinə yetirilməsi, əgər müqavilədə digər hal nəzərdə tutulmayıbsa və ya müqaviləyə vaxtında əvvəl xitam verilməyibsə, auditorun hesabatının sifarişçiyə təqdim edilməsi ilə müəyyən olunur.

Maddə 20. Auditor xidmətindən istifadə üzrə audit subyektinin öhtəlikləri və hüquqları

20.1. Audit subyektinin öhtəlikləri aşağıdakılardan ibarətdir:

20.1.1. Audit xidmətinin göstərilməsinə dair müqaviləyə əsasən auditin aparılması üçün uyğun şərait yaratmaq, zəruri olan bütün sənədləri, və hesabatları auditora təqdim etmək və onların düzgünlüyünə məsuliyyət daşımaq;

20.1.2. Auditorun sorğusuna dair yazılı və şifahi izahatlar vermək.

20.2 Audit subyektinin hüquqları aşağıdakılardan ibarətdir:

20.2.1. Auditin aparılmasına dair qanunvericiliyin tələbləri, tərəflərin hüquq və vəzifələri, habelə auditorun rəyində olan irad və nəticələr üçün əsas olan normativ aktlar barəsində ətraflı məlumatlar almaq;

20.2.2. Audit subyektləri auditor seçməkdə sərbəstdirlər.

20.2.3. Təsərrüfat subyektləri maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı bütün məsələlər üzrə sərbəst auditor və ya auditor təşkilatı ilə hər hansı müddətdə müqavilə bağlamaq hüququna malikdirlər. Bu cür müqavilələr yoxlama xarakteri daşıdıqda, auditor yoxlamanın nəticələrinə görə müəyyən olunmuş qaydada akt tərtib edir.

V fəsil **XÜSUSİ MÜDDƏALAR**

Maddə 21. Auditor fəaliyyəti sahəsində qadağalar

21.1. Audit subyektində şəxsi əmlak mənafeyi, onun rəhbərliyi ilə və mühasibat (maliyyə) hesabatlarının tərtib edilməsində məsuliyyət daşıyan hər hansı şəxsə Mülki Məcəllə ilə müəyyən edilən qohumluq əlaqəsi, müəssisənin təsisçisi və iştirakçısı olduqda, habelə auditorun müstəqilliyinə xələl gətirən digər hallarda auditorlara həmin müəssisələrdə audit aparmaq qadağandır.

21.2. Auditorlara auditor fəaliyyətindən və əlaqəli xidmətlərdən başqa, elmi-pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, digər ödənişli fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq və ya sahibkarlıq fəaliyyəti növlərini həyata keçirmək qadağandır. Bu qadağa qeyri-sahibkarlıq və təsisçilik fəaliyyətinə, əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, royaltidən və icarədən gəlir götürməyə şamil edilmir.

Maddə 22. Mübahisələrin həll edilməsi

22.1. Auditorun təqdim etdiyi sənədlərdən, hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət Auditorlar Palatasına verilə bilər.

22.2. Auditorun təqdim etdiyi hesabatdan, hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) eyni zamanda həm Auditorlar Palatasına, həm də məhkəmə qaydasında şikayət verildiyi hallarda, şikayətə məhkəmə qaydasında baxılır və Auditorlar Palatasında həmin şikayət üzrə başlanmış icraata xitam verilir.

22.3. Auditor müəyyən edilmiş qaydada Auditorlar Palatasının, onun fəaliyyətinin dayandırılması və ya fəaliyyətinə xitam verilməsi və barəsində çıxarılmış digər qərarlarından məhkəməyə şikayət edə bilər.

Maddə 23. Sərbəst auditorun və ya auditor təşkilatının yoxlanılması

23.1. Auditorlar Palatası Sərbəst auditorun və ya auditor təşkilatının fəaliyyətinin bu Qanuna uyğunluğunu yoxlayır və onların işinə nəzarət edir.

23.2. Auditorlar Palatası auditorun apardığı auditlərin keyfiyyətinin bu Qanunun və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarının, Beynəlxalq Audit Standartlarının, və Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinin tələblərinə uyğunluğunu 3 (üç) ildə bir dəfədən az olmayaraq yoxlayır, təhlil edir və tənzimləyir.

Maddə 24. Qanunun qüvvəyə minməsi

24.1. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

24.2. Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən "Auditor xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikasının 1994-cü il 16 sentyabr tarixli 882 nömrəli Qanunu ləğv edilmiş hesab olunsun.